Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 29 ◆ Вівторок, 12 лютого 1991 року ◆ Ціна 5 коп.

Дівчата, давно помічено, ростуть не за шкільною програмою, а за власними, таємничими і мудрими законами.

Ще, дивись, не проходили жодного закону термодинаміки, а вже звідкись знають, як розкласти на голоси «чорноморець, матінко, чорноморець, вивів мене, босую, на морозець...»

Тут тобі й фізика, тут тобі й лірика.

Щойно наш прем'єр-міністр нагадав про закон збереження енергії: ніщо не береться з нічого, однак, може зникати в нікуди.

А дівчата тим часом — ростуть.

А парламент думає над законами збереження енергії.

І ніхто не звинуватить парламентаріїв у тім, що вони на роботі думають про дівчат.

Фото Валерія ІНЮТІНА.

ПРЕС-КОНФЕРЕНЦІЯ Л. КРАВЧУКА

Республіка має намір активізувати зусилля по розвитку зв'язків із західноєвропейськими країнами, економічної інтеграції у європейське та світове співтовариство, — наголосив на прес-конференції для зарубіжних та радянських журналістів Голова Верховної Ради Української РСР Л. Кравчук. У відповідях на численні запитання він окреслив шлях виходу республіки на міжнародну арену у відповідності з Декларацією про державний суверенітет України.

Л. Кравчук ознайомив присутніх з підсумками свого недавнього візиту до Швейцарії.

Звіт про прес-конференцію Голови Верховної Ради УРСР читайте в наступному номері.

— «Гаряча» лінія —

ДАТУ НАСТУПУ НЕ НАЗВАНО

Міністр оборони США Чейні, виступаючи перед журналістами у Ер-Ріяді, відмовився назвати дату початку можливого наземного наступу. Він сказав, що термін наступного етапу воєнної кампанії визначить президент Буш після консультації з лідерами союзних країн.

Згідно з повідомленнями західної преси, американське військове командування рекомендує продовжувати нальоти авіації союзників на іракські війська ще протягом не менше трьох тижнів.

* * *

Багатонаціональні сили не припиняють повітряні операції. Вони здійснюють нальоти на Багдад, а також на лінії постачання і зв'язку армії Іраку. Як повідомляється, союзна авіація розбомбила ще один великий міст на річці Тігр. Американський військовий представник повідомив про те, що у Південному Кувейті був збитий винищувач-бомбардувальник «Харрієр». Це — перший літак, втрачений союзниками за останні десять днів.

ЗІБРАВСЯ НА РИНОК — НАЛАДЬ ТЕРЕЗИ

Парламентська хроніка

В п'ятницю, 8 лютого третя сесія Верховної Ради УРСР розглядала проект Закону про Арбітражний суд Української РСР. Кардинальні перетворення в народному господарстві республіки вимагають правового механізму, який не тільки здатний оперативно вирішувати конфлікти сфери господарювання, а й виступає авторитетним гарантом юридичного захисту правоохоронних інтересів його учасників. Створити такий механізм можливо за умови докорінної зміни діючої системи органів, що розглядають господарські спори в плані принципу їх формування, компетенції тощо. Як відомо, господарські спори вирішуються не тільки державним арбітражем, а й багатьма іншими органами, кожен з яких має свій порядок розгляду справ, що ставить підприємства та організації в неоднакові умови перед чинним законодавством. На зміну має прийти єдина система органів по розгляду господарських спорів, яка б органічно поєднувала в собі ознаку судової влади з особливим порядком арбітражного впровадження.

Проект Закону про Арбітражний суд УРСР, що його виніс на обговорення Головний арбітр республіки Д. Притика, пропонує створити таку систему на базі існуючого державного арбітражу, розширивши його компетенцію по розгляду спорів за рахунок віднесення до його підвідомчості всіх видів господарських конфліктів, які поки що розглядаються іншими органами. За проектом вирішувати господарські спори треба на основі арбітражного провадження, а не судової процедури, враховуючи, однак, що деякі принципи судової діяльності — незалежність арбітра і підкорення його тільки закону, гласність процесу, колегіальність розгляду справ тощо — можуть збагатити інститут арбітражу. Принципи діяльності визначають і назву нового органу — Арбітражний суд.

Ознайомивши депутатів з головними положеннями проекту, доповідач висловив упевненість, що запропонована реформа органів арбітражу дозволить перетворити їх на систему, яка буде здатна розглядати будь-який конфлікт між суб'єктами господарської діяльності і забезпечувати захист їхніх інтересів, тобто сприятиме розвитку нових методів господарювання. Дебати, які розгорнулися навколо деяких положень проекту, посіяли сумнів щодо його досконалості.

Суперечки викликала вже сама назва нового органу. Що то буде: арбітражний суд чи господарський суд? Депутат І. Заєць взагалі зауважив, що термін «арбітражний суд» є штучним, бо в перекладі на звичайну мову означає «примирювальний суд». Чи не краще залишити стару назву «арбітраж»? Депутат В. Шишкін закликав колег визначитися в головному — чи буде новий орган одним з елементів судової системи?

Щодо структури нової системи висловив зауваження депутат Ф. Панасюк, звернувши увагу на відсутність районної ланки, в якій, на його думку, мало б розглядатись широке коло питань.

Як добитися справжньої незалежності системи — це питання хвилювало депутатів С. Волковецького, В. Веретеннікова, В. Реву. Арбітражний суд передбачається ввести до штату Міністерства юстиції. Чи не вплине це на об'єктивність суддів? Арбітражні суди, які розглядають справи з участю різних органів управління, в тому числі міністерства, навряд чи є сенс ставити в залежність від будь-якого з них. Адже це — прихована можливість впливати на діяльність арбітражних судів з боку виконавчої влади. Запропоновано і таку гарантію незалежності системи — керівникам арбітражу припиняти членство в будь-якій політичній партії чи організації на час виконання своїх обов'язків.

Висновок, який можна зробити з обговорення проекту, такий: у ньому немає логічної послідовності та чіткого викладу правового матеріалу, структура проекту недосконала, потребує доопрацювання, — це й підкреслив депутат П. Мовчан. Тож прийняли в першому читанні не проект в цілому, а основні його положення, доручивши комісії доопрацювати і після цього винести на розгляд. У зв'язку з цим хотілося б привернути увагу до пропозиції депутата О. Бандурка — створити при Харківському юридичному інституті Інститут законодавства Верховної Ради УРСР, який би став у пригоді при підготовці законопроектів. Вона, на жаль, не знайшла підтримки депутатів, хоча, здається, в цьому напрямі депутатам варто було б поміркувати. Адже нові закони сьогодні, можна сказати, поставлено на потік. Передбачається розглянути не один десяток. Якщо кожний буде обговорюватись спочатку у вигляді окремих положень і далі — у вигляді проектів у кількох читаннях, то коли ж зіпнеться на ноги наша правова держава?

Марина ДЯТЛОВА

МАТУСІ ЗАЛИШАЮТЬСЯ «РАБИНЯМИ», АЛЕ...

Найгострішу дискусію вчора на ранковому засіданні сесії Верховної Ради республіки в ході обговорення проекту Закону УРСР про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю при переході республіки до ринкової економіки у другому читанні викликала пропозиція депутата Р. Богатирьової про передбачення шестигодинного робочого дня працюючим жінкам, котрі мають дітей, без втрати заробітної плати. Доповідач законопроекту голова постійної комісії з питань соціальної політики та праці М. Білоблоцький аргументував відхилення цієї пропозиції тим, що втрати при введенні шестигодинного робочого дня для жінок з дітьми становили б 5,5 мільярда людино-днів, що у грошовому виразі становить 4,2 мільярда карбованців. Справді, сума чимала, однак на терези було покладено здоров'я та виховання дітей, завантаженість жінок на виробництві та вдома. Депутат Р. Богатирьова, зокрема, говорила про те, що на виробництвах так уже склалося: від жінок-трудівниць при переході до ринкової економіки намагатимуться звільнятися, бо невигідно мати таких робітниць, котрі через хвороби дітей часто відсутні на роботі. Її пропозицію в обговоренні підтримали депутати О. Гудима, В. Черненко, В. Єщенко, Ф. Свідерський. А депутат В. Павлов сказав так:

— Генофонд України зараз під загрозою. Ми перебуваємо на 28 місці у світі по середній тривалості життя. І якщо так буде і надалі, то ніякі економічні плани з часом нам не знадобляться, не буде кому їх виконувати. Треба сьогодні подбати про здоров'я матерів та підростаючого покоління, малолітніх дітей.

Однак, відверто кажучи, впевненості у тому, що депутати приймуть поправку все ж таки не було, хоча шанс зробити це мали. На заваді стало, мабуть, все ж таки відчуття економічної прірви, на краю якої стоїть республіка. Втім, вигравши зараз 4,2 мільярда карбованців, невідомо, скільки ми втратимо у майбутньому. Депутат М. Рябченко з Кривого Рогу, хоча й позитивно оцінив пропозицію депутата Р. Богатирьової, однак зазначив, що з переходом жінок на шестигодинний робочий день створиться критична ситуація на виробництвах з безперервним циклом роботи, а також в таких галузях, як хлібопекарна, текстильна, хімічна, де здебільшого зайняті жінки. Депутат В. Маякін застеріг: уявіть, при дефіциті товарів легкої промисловості із введенням шестигодинного робочого дня для жінок з дітьми виробництво зменшиться на чверть.

Ось що значать жінки. Бо лише 210 голосів подали депутати за те, щоб встановити шестигодинний робочий день із збереженням зарплати жінкам, котрі мають дітей до 10 років. А коли поставилася на голосування пропозиція, щоб такі умови створити для трудівниць, котрі мають дітей до 16 років, голосів було подано на чотири менше. Це голосування було поіменним.

Так само голосувалася і поправка, аби надати можливість одержати матерям частково оплачувану відпустку по догляду за дитиною до виповнення їй трьох років. Ця поправка прийнята 255 голосами.

Далі депутати порушили питання про надання жінкам, котрі виховують дітей, неоплачуваної відпустки до шести років. Однак, така щедрість і справді викликає побоювання. Поправку не було прийнято.

Дебати у парламенті викликала і не була прийнята поправка про те, щоб керівники підприємств не зважали на наявність обгрунтування лікарів щодо неможливості виконувати працівником своїх службових обов'язків у зв'язку з інвалідністю.

Не прийнято поправку й депутата В. Носова, який пропонував вважати поважною причиною при звільненні працівника невиконання умов трудового договору з боку адміністрації.

Одним з найпринциповіших питань назвав депутат Білоблоцький статтю 40, пункт 1 (прим.) «Розірвання трудового договору з ініціативи адміністрації». Депутати погодилися з тим, що підставою для розірвання трудового договору з ініціативи адміністрації є досягнення працівником пенсійного віку при наявності права на повну пенсію по старості.

Обговорювалися на засіданні й інші проблеми законодавства про працю. Розгляд цього законопроекту тривав на вечірньому засіданні, де, зокрема, була знята стаття про надання оплачуваної відпустки матері до досягнення дитиною трирічного віку.

Світлана ПИСАРЕНКО,
парламентський кореспондент.

ГОЛОС України
Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:
Олександр БІЛИК заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ заступник головного редактора
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ член-кореспондент АН УРСР
Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ
Леонід САМОЙЛЕНКО заступник головного редактора
Борис СИДОРЕНКО заступник головного редактора
Анатолій СОЛОНСЬКИЙ
Віталій СУДДЯ відповідальний секретар

◆

Засновник — Верховна Рада Української РСР.

◆

Адреса редакції: УРСР, 252047 Київ-47, вул. Нестерова, 4
Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Думки авторів публікацій у «Голосі України» не завжди збігаються з точкою зору редакції.
Індекс 60955.
Тираж 166.150.
Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок — на 8 сторінках, середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

НАВЕСТИ ПОРЯДОК, КРАЩЕ, ЕФЕКТИВНІШЕ ГОСПОДАРЮВАТИ

На початку роботи третьої сесії Верховної Ради ряд депутатів висловили бажання заслухати інформацію Ради Міністрів УРСР про стан соціально-економічного життя республіки та механізм соціального захисту населення. Таку інформацію було зроблено на пленарному засіданні 8 лютого. З нею виступив Голова Ради Міністрів Української РСР В. П. ФОКІН.

Наше життя сьогодні, сказав він, надміру динамічне, зміни в ньому настільки глибокі, що навіть за короткий проміжок часу між двома сесіями соціально-економічна ситуація на Україні зазнала суттєвих змін. На жаль, далеко не скрізь на краще. Тому в своїй інформації я хотів би поєднати два найбільш гострих питання: про стан, в якому опинилася економіка республіки на початку року, та про дії уряду, спрямовані на соціальний захист населення при переході до ринкових відносин. Сподіваюсь, ви погодитесь з моєю пропозицією.

Суспільно-політичне життя в Українській РСР, за оцінкою уряду, залишається складним і напруженим. Воно характеризується не тільки загостренням боротьби між політичними силами, партіями та угрупованнями. На його стан, безумовно, впливають розлад між центральною законодавчою і виконавчою владами країни, що завершився, як відомо, не на користь останньої, суперечності між союзними і республіканськими законами. Вони, до речі, істотно поглибилися після недавніх президентських указів і рішень Кабінету міністрів СРСР. До цього треба додати неузгодженість дій союзних, республіканських і місцевих органів управління.

Безперечно, у різних регіонах країни планка політичної напруги не на однаковій висоті. Різноманітністю місцевих інтересів, гостротою тих чи інших проблем відзначається і ситуація в нашій республіці.

В Донецько-Придніпровському економічному районі, наприклад, характерним є широкий спектр гострих соціальних та виробничих проблем розвитку вугільної та інших галузей важкої промисловості, які перебувають у дуже незадовільному стані, що збуджує широкі верстви населення. Цим досить вправно користуються деякі деструктивні сили, дії яких не співпадають з інтересами переважної більшості народу України. У Криму на першому плані соціально-політичного життя — питання про статус області, вирішення проблем, пов'язаних з переселенням кримсько-татарського населення. Політичні пристрасті домінують над іншими проблемами в західних областях республіки. Головне в них — ставлення до майбутнього Союзного договору, міжконфесійні конфлікти тощо. На жаль, це інколи відбувається в умовах жорсткої конфронтації протиборствуючих сторін. Для Полісся дуже гострою, життєво важливою є проблема подолання наслідків чорнобильської аварії. Надзвичайно складною залишається екологічна ситуація майже у всіх регіонах республіки.

Попри все сказане, незважаючи на складність суспільно-політичної ситуації в республіці, я не став би оцінювати її як кризову. Особливо у порівнянні зі станом в інших регіонах країни — Прибалтиці, Грузії, Вірменії.

Україна — одна з небагатьох республік Союзу, де розвиток суспільно-політичного життя не переступив ту критичну межу, за якою починається повне безладдя в економіці, біженці, горе і мука людська. Заслуга в цьому, насамперед, нашого народу, його мудрості, розсудливості і витримки. Як на мене, то на краще змінюється клімат і в нашому парламенті. Народні депутати незважаючи на розбіжності у політичних поглядах, у запеклих дискусіях приймають рішення, які дозволяють законодавчій і виконавчій владам володіти ситуацією.

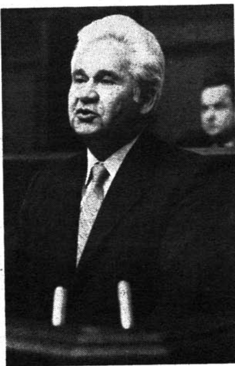
На думку уряду, сьогодні існують потенційні можливості для більшої стабілізації соціально-політичної обстановки в республіці. Та для цього необхідно всім нам прагнути згоди, досягти єдності дій, спільно руйнувати барикади, що подекуди виникають у стосунках поміж окремими депутатами і урядовцями. Адже для нас немає, не повинно бути іншої мети, ніж щастя і добробут народу.

Шановні депутати! Неупереджена статистика показує, що останнім часом стан справ в економіці не змінився на краще, та й годі було б сподіватися на інше, якщо з кожним днем все гірше працює більшість галузей народного господарства України. Вперше за багато років відбулося абсолютне скорочення обсягів суспільного виробництва. Зростання грошових доходів значно перевищило приріст виробництва товарів і послуг. Внаслідок цього посилилися інфляційні процеси. Ще більше спорожнів споживчий ринок. Це підтверджується статистичними даними за минулий рік. Даруйте, що доводиться наводити багато цифр, але це треба зробити, бо, як свідчить відомий вислів, хоч цифри й не правлять світом, але вони показують, наскільки добре він керований нами.

Вироблений національний доход України вперше за повоєнні роки скоротився на півтора відсотка, хоча в цілому по Союзу він знизився значно більше — на 4 відсотки, а в Російській Федерації темпи його падіння майже в 4 рази вищі, ніж у нас (5,5 відсотка). У значній мірі — це наслідок зниження в минулому році продуктивності суспільної праці на 0,7 відсотка. Для порівняння скажу, що в цілому по країні цей показник зменшився на 3, а по Росії — на 5 відсотків.

Наводячи ці дані, я б не хотів, шановні депутати, щоб мої слова ви сприйняли як наміри уряду дещо прикрасити економічне становище в республіці. Йдеться про інше. Незважаючи на наші вкрай обмежені можливості, ми в Союзі останніми відступаємо з позицій впертого опору економічній кризі. І це факт об'єктивний. Відверто кажучи, якби така стійкість у боротьбі за стабілізацію була проявлена іншими союзними республіками, то, я переконаний,— становище в народному господарстві і країни в цілому, а отож і на споживчому ринку України, було б значно кращим. Бо, як кажуть, решетом не нап'єшся.

Та повернемося до аналізу

наших справ. Обсяг продукції промисловості в республіці зменшився на 0,4 відсотка. Проте, незважаючи на це, виробництво товарів народного споживання, причому, підкреслюю, без алкогольних напоїв, виросло в республіці на 5,3 відсотка.

Однак в цілому, повторюю, більшість галузей промисловості погіршили свою роботу. Навіть на такому непривабливому загальному тлі виразно виділяються показники роботи базових галузей. Так, у вугільній промисловості порівняно з 1989 роком загальний видобуток вугілля зменшився майже на п'ятнадцять з половиною мільйонів тонн. То ж яка економіка це витримає!

Причини такого становища відомі: це значне послаблення виробничої і трудової дисципліни, незадовільне забезпечення матеріально-технічними ресурсами, в першу чергу лісом, відставання з розвитком гірничих робіт. Боляче говорити, але правди нікуди діти: незрозумілий злам відбувається у ставленні до своїх обов'язків багатьох керівників та інженерно-технічних працівників шахт і об'єднань.

Як відомо, тиждень тому Верховна Рада УРСР за пропозицією уряду прийняла рішення про перехід вугільної промисловості у республіканське підпорядкування. Це відчайдушний, але правильний крок. На жаль, нам дісталася дуже занедбана спадщина. Лише за останні 15 років на оновлення шахтного фонду і розвиток соціальної сфери центром було недодано понад 4 мільярди карбованців. Внаслідок цього потужність вуглевидобувних підприємств знизилась на 30 мільйонів тонн. Зношення основних виробничих фондів галузі досягло майже 43 відсотків.

Уряд республіки вживає необхідних заходів для поліпшення становища. Як це не важко для республіканського бюджету, але ми з вами пішли на загальне підвищення оптових цін на вугілля до 91 карбованця за тонну. Це в 2,4 раза більше розрахункової ціни минулого року. Такий захід дозволив вуглевидобувним підприємствам утриматися на плаву у важкі дні січня цього року.

Нещодавно я від імені уряду провів переговори з представниками регіональної спілки страйкових комітетів Донбасу. Практично по всіх питаннях ми домовилися і намітили шляхи виведення цієї галузі з кризового стану. Розрахункові ціни дозволяють гірникам при умові збереження досягнутого рівня видобутку вугілля збільшити свої грошові доходи на 25—30 відсотків. Цього може й замало, коли брати до уваги винятково важкі і небезпечні умови праці. Але за обставин, що склалися, на більше бюджет республіки абсолютно неспроможний. Проте я змушений проінформувати вас, шановні депутати, що представники страйкових комітетів не погодилися з цим і продовжують наполягати на збільшенні зарплати шахтарям у 2—2,5 раза. Остаточне рішення за вами.

Як ніколи гостро відчувається в галузях народного господарства нестача пального, Головним чином це викликано тим, що союзний уряд зменшив республіці ліміти на пальне проти рівня 1989 року на 25 відсотків. Даються взнаки також недопоставки нафтопродуктів з інших республік, перш за все з Росії. І все ж навіть за цих умов ми знайшли можливість поставити споживачам понад виділені ліміти 260 тисяч тонн бензину, в тому числі агропромисловому комплексу — понад 70 тисяч тонн.

Дуже напружено працюють підприємства металургійного комплексу. Вони заборгували споживачам 2,4 мільйона тонн готового прокату і сталевих труб. А всього недодано продукції на 772 мільйони карбованців. Сподіваюсь, що з переведенням металургійної промисловості у республіканське підпорядкування стан справ у цій галузі можна буде змінити на краще.

У машинобудівному комплексі не вдалося досягти головної мети — збільшити виробництво високопродуктивних машин, устаткування і приладів для переоснащення галузей народного господарства України. В минулому році споживачі не одержали цієї продукції на суму 354 мільйони карбованців.

На жаль, серед тих, хто найбільше відчув на собі огріхи машинобудівників, були трудівники села. По цілому ряду видів сільськогосподарської техніки їх потреби задовольнялись на 50—60, а то й на 20 відсотків. Та незважаючи на це, саме вони в минулому році працювали краще, ніж будь-хто в республіці. Порівняно з середньорічним показником одинадцятої п'ятирічки виробництво зерна зросло на 13,8 мільйона тонн, цукрових буряків — на 5,3 мільйона, соняшнику — на 421 тисячу тонн. Причому, збільшення виробництва цих культур досягнуто переважно за рахунок інтенсивного фактора — зростання урожайності. Виробництво м'яса і молока за п'ять років збільшилось відповідно на 16,7 і 10,1 відсотка.

Проте слід прямо сказати, що наші можливості по нарощуванню випуску продуктів харчування і поліпшенню забезпечення ними населення використовуються далеко не повною мірою. Головним гальмом тут виступають застарілі виробничі відносини та недосконалий господарський механізм, що й досі діють на селі. Якщо відійти від ідеологічних стереотипів, то треба чесно визнати, що та аграрна політика, яку ми так довго проводили, далеко не завжди співпадала з інтересами селянства. Вона не стимулювала господарську діяльність хлібороба, дозволяла, по суті, по неприйнятних цінах вилучати продукти його праці. За умов командно-адміністративної системи така політика ще могла животіти. Але зараз, при поширенні різних форм господарювання на селі, наданні свободи діяльності, застарілі економічні умови вже не дають необхідної віддачі від сільського господарства. Це особливо помітно сьогодні, коли при досить непоганому врожаї держава не змогла закупити необхідної кількості продовольчої продукції, внаслідок чого окремі регіони країни опинилися якщо не на порозі голоду, то за межею звичайного недоїдання.

Ми сьогодні не стоїмо перед проблемою такого гострого продовольчого дефіциту, але весь консерватизм, всю хибність нашої аграрної політики відчуваємо на своєму столі. Попереду нас чекають неабиякі труднощі. Хоча валовий збір зерна перевищив 53 мільйони тонн (106 відсотків до плану), державі продано лише 15,3 мільйона тонн (88 відсотків до завдання). Не виконано також державні замовлення по продажу цукрових буряків і соняшнику.

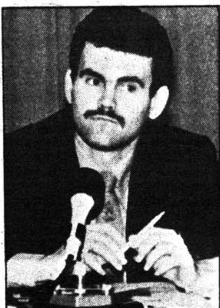
Через обмаль кормів велике занепокоєння викликає стан справ у тваринництві, а звідси і забезпечення населення м'ясом, молоком і яйцями. Уряд робить все можливе, щоб ресурси для продажу цих продуктів були не нижчими рівня минулого року. Зробити це непросто, бо надто вже загрозливий характер набула негативна тенденція до скорочення кількості худоби і птиці. Судіть самі. На початок року в громадському секторі поголів'я великої рогатої худоби скоротилось майже на 600 тисяч голів, свиней — на 870, овець — на 723 тисячі голів. Особливо тут «відзначилися» Дніпропетровська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Одеська, Харківська області. Цікаво, кому ж будуть пред'являти претензії керівники органів влади цих областей за можливе погіршення постачання населення продуктами тваринництва?

Зовсім недавно в цьому залі було прийнято рішення виключної ваги — про пріоритетний розвиток села. Уряд республіки, незважаючи на кризове забарвлення бюджетної ситуації і обмеженість ресурсної бази, робить все, щоб цей закон почав діяти. Зокрема, з усіх джерел фінансування на розвиток аграрного сектора виділено на нинішній рік 14,3 мільярда карбованців — в 1,6 раза більше, ніж у минулому році. До речі, вчора було підписано постанову про списання з колгоспів, радгоспів та інших підприємств агропромислового комплексу боргів на суму понад 714 мільйонів карбованців. Це позичка банку, одержана до 1 жовтня минулого року на будівництво виключно об'єктів соціальної сфери в сільській місцевості.

За рахунок зменшення лімітів іншим галузям АПК виділяється додатково: металопрокату — 74,5 тис. тонн, цементу — 456 тис. тонн, шиферу — 30 млн. умовних плиток, будівельного скла — 1000 млн. кв. метрів. Вишукуються можливості додатко-

(Продовження на 6-й стор.).

Хто є хто

ДЕРКАЧ ІГОР СТЕПАНОВИЧ, Самбірський виборчий округ № 266, що на Львівщині. 1963 року народження, українець, член Української республіканської партії (УРП), закінчив Львівський політехнічний інститут, інженер-механік. Член Комісії Верховної Ради УРСР у правах людини. Входить до опозиції в парламенті.

ПОКЛАДАТИ НАДІЮ НА МОЛОДЬ

— Ви — людина молода, навіть очолюєте львівську Спілку незалежної української молоді. Чому ви обрали Комісію у правах людини, а не з питань молоді?

— У цій Комісії є більше перспектив допомогти молоді в плані захисту прав людини. Сьогодні для молодих це — одне з найголовніших питань.

— В одній з наших попередніх розмов ви висловили думку, що молодь не треба вирізняти в окрему категорію, наділяти пільгами, допомагати, бо це веде до розвитку споживацьких тенденцій, стимулює життя за принципом «Дай!», а молоді треба вчитися розвивати і використовувати власний потенціал. Бачу, точка зору не змінилася...

— Ні, не змінилася. Більше того, останні опитування серед молоді свідчать, що вона все рішучіше прагне стати на демократичні позиції, виступає проти імперського Центру, існуючого режиму. Це говорить про те, що саме на молодих треба покладати надію, допомагати їм самотужки ставати на ноги у всіх питаннях: і матеріальних, і духовних, і політичних. Якщо молодь вийде повсюдно на передній край, майбутнє України буде щасливим.

— Ну, опитування опитуваннями, а радянську молодь звинувачують у політичній пасивності. На відміну від західних ровесників, що були в авангарді всіх «ніжних» і неніжних революцій. Чи нема тут протиріччя між опитуваннями і дійсністю.

— Молодь просто дуже критично сприймає всі політичні тенденції, що є в суспільстві. Вона достатньо наслухалася різних гасел, програм, тому прагне займатися більш конкретною роботою. Тому, усвідомивши, що так далі жити не можна, вона ще не знайшла шляхів боротьби. Молоді потрібен час і залучення до конкретних справ.

— Під час молодіжних виступів 1968—1969 років серед молоді була популярною рок-група «Вдячні мерці», яка «дякувала» старшому поколінню за створення таких умов життя, в яких залишається хіба що померти. У вас таких настроїв не було?

— Я — неперевершений оптиміст, бо коли відчуваю опір, то виникає сильніше бажання його здолати, щось зробити. А серед молодих, певно, є такі настрої. Та вони скоро їх позбудуться. Згадайте жовтневі виступи студентів.

— Ларошфуко колись сказав: «Кохання — одне, а підробок під нього багато». Ви вже навчилися їх розрізняти?

— У цьому плані у мене все нормально. Я восени минулого року одружився, і кохання стимулює мою політичну діяльність.

— А що з цього приводу думає дружина?

— Цю Верховну Раду вона вважає безперспективною. Можливо, це суто жіноча точка зору. Але вона працює на тому ж терені, що й я, — у секретаріаті Руху, тому, сподіваюся, мене розуміє.

— А ким вона працювала до одруження?

— У будинку моделей одягу.

— Ви Львів на Київ зміняєте?

— Можливо тільки у випадку, коли буде перспектива будівництва суверенної України з центром у Києві і Верховною Радою на чолі.

— Один український сатирик досить єхидно зауважив: «Якби не склероз, я б постійно думав про народ». Відмовляться коли-небудь деякі наші депутати від подібного «склерозу», від порожніх мікрофонних баталій і почнуть думати про народ?

— Депутати справді неоднорідні в обох фракціях, однак я сподіваюся, що більшість депутатів усе-таки позбудуться «склерозу» і будуватимуть суверенну державу, Україну. А це і є думка про народ.

— А хто чи що підтримує ваш оптимізм?

— Найбільша моя розрядка—фізкультура і спорт, музика: я дуже люблю рок, хард-рок. Люблю літературу філософсько-політичного спрямування: Ніцше, Донцова, Шопенгауера, Липинського, Драгоманова.

Вів бесіду спеціальний кореспондент «Голосу України» Володимир СКАЧКО.
Фото Сергія ДМИТРИЧЕНКА.

Новини з усієї Укра

З ПАРТНЕРОМ—ЙОГ

КРЕМЕНЧУК. Уже січнева зарплата кількох інженерів та інших провідних спеціалістів Кременчуцького виробничого об'єднання вагонобудування підвищилася, у кого на 50, а в кого й на 100 карбованців. За які заслуги? Нещодавно видано наказ генерального директора: вводиться щомісячна доплата за вільне володіння іноземною мовою. Адже об'єднання має прямі зв'язки з десятками країн Європи, Азії, Латинської Америки. Отож, до кінця року вс... лістам н... ти іспит... однієї з... мов. «Д... ся змін... знання ... дирекція... ників ус... нею до... року. До...

власн... «Голо... Полта...

КРИЛА АНТО

КИЇВ. Він любив музику й літературу, професійно розв'язував питання економіки та містобудування, захоплювався кібернетикою, писав картини, але найбільше любив літаки, конструюванням яких займався понад півстоліття. Гігант АН-124 «Руслан»—остання з більш як ста машин, розроблених під керівництвом О. К. Антонова. 7 лю... річчя ... датного ... фасаді ... з 1957 ... то ме... бронзов... автор — ... ник-конс... Антонов...

ПОПОВНЕННЯ

ОДЕСА. Балкерний флот Чорноморського морського пароплавства поповнився відразу трьома суднами нової серії—«Симферополь», «Севастополь», «Салават». Споруди їх на Південнокорейській верфі «Хьюнде».

Сучасні балкери водотоннажністю 42 263 тонни повністю автоматизовані, обладнані комп'ютерами та за... собі... ку... експлуат... дає змо... зменше...

Ці су... на підсо... балкери...

власн... «Голо...

Факт і коментар

КЛОНДАЙК НА СУРІ?

Досі надра Дніпропетровщини лише образно називалися золотими. Тепер же, як стверджують спеціалісти Новомосковської геолого-розвідувальної експедиції, тут, на берегах річки Сури, вперше знайдено золото. Запаси ще до кінця не визначені, але наявність їх поза сумнівом. Промисловий видобуток, причому в недалекому майбутньому, цілком ймовірний. Якщо в об'єднанні «Південукргеологія» не помиляються, то подібні родовища золота успішно розробляються у Південній Америці та Австралії. Знахідка, погодьтеся, доречна й сприймається невіддільно від сподіваної економічної самостійності України. Свою «золоту жилу», коротше, мати не зайве.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Ми зателефонували заступникові директора Інституту геологічних наук АН УРСР Петрові Федосійовичу ГОЖИКУ й запитали, якої він думки про українське золото.

— На Україні на сьогодні є одне золоте родовище, минулого року прийняте до розробки. Воно — на Закарпатті, у районі Берегова. Там будується фабрика. Дніпропетровське золото, наскільки мені відомо, ще вимагає певних коштів на докладну розвідку.

Фоторепортаж

ЛЕТІЛА КУРКА НАД МАЙДАНОМ, ПОБРАТАЛАСЯ З С

Це — два київські мітинги.

Той, що ліворуч, несанкціонований, відбувся у суботу на майдані Жовтневої Революції, організований Українською Міжпартійною Асамблеєю, спрямований проти нового Союзного договору та суду над С. Хмарою, М. Ратушним, М. Головачем, О. Батовкіним, Л. Березанським та О. Ковальчуком. Зібралося близько півтори тисячі чоловік. Мітинг минув спокійно. Міліція не вдавалася до активних дій, не бажаючи загострювати громадські настрої у переддень союзного референдуму.

Другий мітинг, отой, що на фото праворуч, був санкціонований, однак, не для всіх, як виявилось. Це призвело до певного протистояння. З одного боку — ортодоксальні «більшовики» старого гарту, підтримані арабськими студентами, що навчаються в Києві. З другого — група київської єврейської молоді. Не варто пояснювати, хто був за Саддама Хусейна, хто — проти. Втім, резонанс був невеликий, бо обидві сторони разом нараховували всього з півсотні чоловік. А площа біля республіканського стадіону, де все відбувалось у неділю, звикла до більших масштабів.

Обидва мітинги, такі різні, були сприйняті перехожими, здається, з однаковою напівбайдужістю. Якась щаслива жіночка, проходячи майданом Жовтневої Революції, привітала мітингуючих здобуттю десь тлустенькою курочкою. Що ж, позиція — красномовна і... варта уваги. Ад... же Хус... дами те... мого.

Олекса... Олев...

ПРО ОПЕРНИЙ — БЕЗ ГРИМУ

Держава і культура

Осінні виступи нашої міліції не пройшли для неї безслідно. Для повнішого задоволення потреб правоохоронців держава виділила майже півтора мільярда карбованців. Порадіємо за них. Але й про себе прикинемо: це вдвоє більше, ніж виділяється на культуру.

Існує така думка: країну слід вважати поліцейською, якщо заробітна плата поліцейського вища, ніж у діяча культури.

Це, між іншим, прозвучало на зустрічі Голови комісії з питань культури та духовного відродження Леся Танюка з працівниками столичного театру опери та балету імені Тараса Шевченка, що відбулася минулої суботи.

На зустрічі зокрема наголошувалося, що сьогоднішнє ставлення держави до культури може закінчитися духовною кризою.

Фактів принизливого становища цієї делікатної сфери життя — хоч відбавляй. Хоча б отакий: нещодавно два музиканти назавжди залишилися в Німеччині. Їхній професійний рівень цілком відповідав тамтешнім вимогам. У Києві вони жили майже як бомжі — без прописки. І нині багато митців працюють за контрактами. Як наслідок — падіння фахового рівня театру.

А дискримінаційна податкова система? Заробив 600 карбованців і вище—одразу ж сплачуй 4 відсотки на користь держави, яка потім їх поверне на розвиток тієї ж культури. На зустрічі прозвучала думка: якщо вже без цих податків не обійтися, то чи не краще їх одразу переводити у фонд культури, безпосередньо в свою галузь?

Лесь Танюк зазначив, що до культури, нарешті, слід віднести й туризм. Як це робиться в цивілізованих країнах. До речі, там туризм дає 25 відсотків прибутку. У нас, на жаль, це питання й досі не вирішене.

На сьогоднішній день склалася ситуація, коли на культуру дозволяється виділяти не більше одного відсотка від бюджету підприємств. Чим пояснити це союзне рішення?

Не о... вожних ... присутн... питання ... для зак... ді вже ... ні прог... турних ... кція їх ... зрозумі...

Пробл... комісії, ... шували, ... лише не... ставлен... ри.

Вр... спеці... дент

...АДАТИ ...А МОЛОДЬ

...ротиріччя між ...дійсністю.
...просто дуже
...має всі полі-
... що є в сус-
...достатньо на-
...х гасел, про-
...гне займатися
...ною роботою.
...вши, що так
...можна, вона
...а шляхів бо-
...потрібен час
... конкретних

**...олодіжних ви-
...969 років се-
...а популярною
...ячні мерці»,
...старшому по-
...ворення таких
... яких залиша-
...померти. У
...роїв не було?**
...переверший
...коли відчуваю
...є сильніше ба-
...подолати, щось
...ед молодих,
...астрої. Та во-
...позбудуться.
...тневі виступи

**...ко колись ска-
...— одне, а під-
...о багато». Ви
... їх розрізня-**

...плані у мене
... Я восени ми-
...одружився, і
...ює мою полі-
...

**...цього приводу
...?**
...овну Раду во-
...ерспективною.
...то жіноча точ-ка зору. Але вона працює на тому ж терені, що й я. — у секретаріаті Руху, тому, сподіваюся, мене розуміє.

— А ким вона працювала до одруження?

— У будинку моделей одягу.

— Ви Львів на Київ зміняєте?

— Можливо тільки у випадку, коли буде перспектива будівництва суверенної України з центром у Києві і Верховною Радою на чолі.

— Один український сатирик досить єхидно зауважив: «Якби не склероз, я б постійно думав про народ». Відмовляться коли-небудь деякі наші депутати від подібного «склерозу», від порожніх мікрофонних баталій і почнуть думати про народ?

— Депутати справді неоднорідні в обох фракціях, однак я сподіваюся, що більшість депутатів усе-таки позбудуться «склерозу» і будуватимуть суверенну державу, Україну. А це і є думка про народ.

— А хто чи що підтримує ваш оптимізм?

— Найбільша моя розрядка—фізкультура і спорт, музика: я дуже люблю рок, хард-рок. Люблю літературу філософсько-політичного спрямування: Ніцше. Донцова, Шопенгауера, Липинського, Драгоманова.

Вів бесіду спеціальний кореспондент «Голосу України» Володимир СКАЧКО.
Фото Сергія ДМИТРИЧЕНКА.

Новини з усієї України

З ПАРТНЕРОМ—ЙОГО МОВОЮ

КРЕМЕНЧУК. Уже січнева зарплата кількох інженерів та інших провідних спеціалістів Кременчуцького виробничого об'єднання вагонобудування підвищилася, у кого на 50, а в кого й на 100 карбованців. За які заслуги? Нещодавно видано наказ генерального директора: вводиться щомісячна доплата за вільне володіння іноземною мовою. Адже об'єднання має прямі зв'язки з десятками країн Європи, Азії, Латинської Америки. Отож, до кінця року всім провідним спеціалістам необхідно буде скласти іспит на знання хоча б однієї з романо-германських мов. «Двієчникам» доведеться змінити посаду. Щодо знання української мови — дирекція зобов'язала керівників усіх рангів оволодіти нею до 1 липня поточного року. Доплат не передбачено.

Григорій ГРИНЬ, власний кореспондент «Голосу України».
Полтавська область.

КРИЛА АНТОНОВА

КИЇВ. Він любив музику й літературу, професійно розв'язував питання економіки та містобудування, захоплювався кібернетикою, писав картини, але найбільше любив літаки, конструюванням яких займався понад півстоліття. Гігант АН-124 «Руслан»—остання з більш як ста машин, розроблених під керівництвом О. К. Антонова.

7 лю... в Києві, ...ень 85-річчя ...дня народ...ння видатного авіаконструктора на фасаді будинку, де він жив з 1957 по 1984 рік, відкрито меморіальну дошку з бронзовим барельєфом. Її автор — провідний художник-конструктор ДКБ імені Антонова А. А. Шульженко.

Укрінформ.

ПОПОВНЕННЯ ФЛОТУ

ОДЕСА. Балкерний флот Чорноморського морського пароплавства поповнився відразу трьома суднами нової серії—«Сімферополь», «Севастополь», «Салават». Спорудили їх на Південнокорейській верфі «Хьюнде».

Сучасні балкери водотоннажністю 42 263 тонни повністю автоматизовані, обладнані комп'ютерами та засоба... супутникового зв'язку... забезпечує ї... надійні експлуатаційні можливості, дає змогу працювати екіпажу зменшеним складом.

Ці судна вже в рейсах. А на підході ще три подібних балкери.

...гій ВОР...ЮК, власний кореспондент «Голосу України».

> **«...З усіх боків чути суперечки про те, чи потрібна Україні своя валюта. Але ж наша республіка ніколи не друкувала власних грошей, чи то я помиляюсь!»**
> **А ХУТОРНА.**
> **Київ.**

УКРАЇНСЬКА ВАЛ... СПРОБА №...

Першим офіційним емітентом грошових знаків на території пореволюційної України став уряд Центральної Ради, який наприкінці 1917 року випустив «Державний кредитовий білет Української Народної Республіки» вартістю 100 карбованців. 1918 року цим же урядом були випущені розмінні знаки-марки (10, 20, 30, 40, 50 шагів), «Знаки Державної Скарбниці» (25 та 50 карбованців). 3,6 відсотка Білетів Державної Скарбниці (50, 100, 200 і 1000 гривень) і «Державні кредитові білети» (2, 10, 100 і 500 гривень). Одна гривня за курсом дорівнювала половині карбованця і містила, як зазначено на купюрах, «8,713 долі щирого золота». Уряд гетьмана Скоропадського та Директорія Петлюри, що прийшли на зміну Центральній Раді, не поступились останній у темпах випуску й різновидах грошових знаків. Вони у 1918—1920 роках випустили «Державні кредитові білети» (50, 1000 і 2000 гривень), «Знаки Державної Скарбниці» (10, 25, 100, 250 і 1000 карбованців) та «розмінний знак Державної Скарбниці» вартістю 5 гривень.

Тривала громадянська війна. Радянська влада, що була встановлена на Україні, зазнавала гострої потреби в розмінних грошових знаках. За вказівкою В. І. Леніна на початку 1919 року Україні було зроблено ряд позичок на суму один мільярд карбованців. Але цього не вистачало. Тому 9 травня 1919 року Раднарком України вирішив продовжувати друкувати «Знаки Державної Скарбниці» вартістю 10 карбованців (їх матриці лишились радянським військам у спадок від господарів, що втекли) і дозволив Одесі друкувати свої гроші. Це рішення дуже цікаве. Адже нові карбованці змінили лише свій колір, а всі «буржуазно-націоналістичні» елементи малюнка, включаючи тризуб, залишились. Комісари, в яких було більше підстав вороже ставитись до цього символу, аніж у будь-кого нині, геть чисто нехтували цією обставиною. Тоді навіть мова не йшла про те, що хтось «не поступиться принципами». Тверезий економічний розрахунок домінував над політичними пристрастями.

Слід зазначити, що паралельно з друкуванням знаків старого зразка велася підготовча робота щодо створення «Грошового знака Української Соціалістичної Радянської Республіки». Це було пов'язано з роботою партії боротьбістів (українських лівих есерів), представники якої увійшли до Раднаркому. У травні 1919 року наркомом фінансів було призначено М. Литвиненка, підпис якого й стоїть на пробних відбитках українських радянських 50 карбованцях. У зв'язку з цим уже 22 травня 1919 року з Москви на ім'я голови Раднаркому України X. Раковського надійшла телеграма за підписами В. І. Леніна, М. М. Крестинського (тодішній наркомфін РРФСР) та М. І. Калініна: «ЦеКа РКП пропонує ЦеКа КПУ не ставити на обговорення українського Раднаркому відповідальних фінансових рішень, як-то випуск нових знаків, або обмін карбованців, попередньо не запитавши ЦеКа РКП, бо до таких заходів можна вдаватись тільки у всеросійському масштабі. Відповідайте докладно, чи вважаєте можливим проведення цієї директиви». Це була принципова позиція центру, яка, проте, не мала характеру наказу. В. І. Ленін особисто дописав останню фразу телеграми. Але, як би то не було, цьому знаку не судилося вийти в серію. Через 9 днів, 1 червня 1919 року, в Москві відбулось історичне засідання ВЦВК за участю представників України, Литви, Латвії й Білорусії, яке прийняло декрет про об'єднання цих Ра-

дянських Р... ського Кри... спільної бо... тервентів ... контрреволю... ретом перед... нання, крім... нізації та ... равління во... подарством, ... ня фінанс... на територі... радянських ... конений обі... кових грош... було випущ... також стар... рогатів гро... дених в об... конуючи ум... Радянської ... ні роки пер... постанови, ... на Україні «... ки» і «кред... випускалися...

Під час ... ни у 20-ті р... них держав... ків, в обігу... раїни була ... ків так зва... емісій, тобт... билися «не... новами» (к... ціонерними ... вариствами ... мими підпри... пуски тако... ні нестачею ... шових купю... діленнях Д... Свої «роз... вартістю ві... карбованців... 1923 році ... ління дер... ВУЦВК. Ці... меженому ... гу до кінця... це вже тем... ви.

Отже, ми... ричні прецед... ня на Украї... одиниці вж... справа за с... ням цього д... стосуванням... ці.

...КУРКА НАД МАЙДАНОМ, ПОБРАТАЛАСЯ З САДДАМОМ

...невеликий, бо ... разом нара-...го з півсотні ...ща біля рес-... стадіону, де ... у неділю, звикла до більших масштабів.

Обидва мітинги, такі різні, були сприйняті перехожими, здається, з однаковою напівбайдужістю. Якась щаслива жіночка, проходячи майданом Жовтневої Революції, привітала мітингуючих здобутою десь тлустенькою курочкою. Що ж, позиція — красномовна і... варта уваги. Адже Хусейнові незгоди з сусідами теж почалися з того самого.

Фото Олександра КЛИМЕНКА, Олександра НАУМОВА.

...І—БЕЗ ГРИМУ

Держава і культура

...оличного теат-... балету імені ...а, що відбула-...ти.

...крема наголо-...огоднішнє став-... до культури ...ися духовною

...ивого станови-...ої сфери жит-...авляй. Хоча б ...вно два музиканти назавжди залишилися в Німеччині. Їхній професійний рівень цілком відповідав тамтешнім вимогам. У Києві вони жили майже як бомжі — без прописки. І нині багато митців працюють за контрактами. Як наслідок — падіння фахового рівня театру.

А дискримінаційна податкова система? Заробив 600 карбованців і вище—одразу ж сплачуй 4 відсотки на користь держави, яка потім їх поверне на розвиток тієї ж культури. На зустрічі прозвучала думка: якщо вже без цих податків не обійтися, то чи не краще їх одразу переводити у фонд культури, безпосередньо в свою галузь?

Лесь Танюк зазначив, що до культури, нарешті, слід віднести й туризм. Як це робиться в цивілізованих країнах. До речі, там туризм дає 25 відсотків прибутку. У нас, на жаль, це питання й досі не вирішене.

На сьогоднішній день склалася ситуація, коли на культуру дозволяється виділяти не більше одного відсотка від бюджету підприємств. Чим пояснити це союзне рішення?

Не обійшлося й без тривожних запитань. Майже всі присутні вимагали вирішити питання з комплектацією труп для закордонних гастролей. Годі вже влаштовувати безплатні прогулянки для «номеклатурних товаришів» за рахунок творчих працівників. Адже функція їх за кордоном і досі незрозуміла.

Проблем багато. І голова комісії, і виступаючі наголошували, що вирішити їх може лише нормальне, цивілізоване ставлення держави до культури.

Володимир ТЕТЕРУК, спеціальний кореспондент «Голосу України».

«Провінціє кохана»

ПОКИ МОВЧИТЬ ГАРМАТА...

Колись і Одеса, і Миколаїв, нині обласні центри, входили до обширної Херсонської губернії. Євреїв, які в основному займались ремеслом, було багато, і вони з українцями мирно уживались, не заважаючи один одному. Кажуть, змалку Л. Бронштейн (Троцький), батько якого був власником маєтку в цих краях, говорив по-українськи. В Херсоні було 16 синагог, єврейський міський театр.

Старовинне Єврейське кладовище у Херсоні вражає. Останні захоронення датовані 50-ми роками цього століття. Багаті пам'ятники дореволюційного часу, чим ближче до сьогодення, тим бідніші. На всіх — щирі слова про вічну пам'ять від близьких. І — наче орда пройшла. Все поруйновано, засмічено, понівечено. Невже останній єврей виїхав звідси? Невже останні вимерли?

Виявляється, не всі виїхали. Два роки тому виникло при українському фонді культури єврейське культурне товариство, релігійна община «ХАБАД». Як пояснив її голова, Семен Григорович Модієвський, в перекладі це означає «мудрість, розуміння, знання». Це одна з сучасних, менш ортодоксальних течій. Поки що нечисленна (близько 30 чоловік) община вже добилась повернення ко-

...лишньої си... рішено пита... їй зруйнов... Грошей по... вони не в ... ністю відре... гу, в якій ... ЛТП. Хворе... таким чи... храми. З кл... ше: части... спорткомпле... частину — ... жуть, вистр... рушниці — ... лить в тебе... залишилось...

Костянтин ... спеціальн... дент «Го...

ЦІНИ НА КРИМІНАЛЬ...

Що турбує

На Хрещатику пачку «Столичних» можна придбати за п'ять карбованців. Одна ж сигарета часом може обійтися куди дорожче. 5 лютого експедитор заводу «Електроштамп» (Олександрія Кіровоградської області) В. Геть зі своїм товаришем О. Ломаховим, їдучи на КамАЗі, зупинилися в Борисполі перепочити. О 10-й годині вечора до них підійшов розчервонілий О. Назаренко, попросив сигарету, закурив, а потім попросив ще одну для свого приятеля І. Олешка. Ломахову набридло це жебрацтво, він удався до слів нелітературного походження. Назаренко образився й звернувся до Олешка. Той прихопив удома мисливську рушницю. Ма... олександрій... Поранений ... розі до ліка...

А 8 січ... станції Сух... Білоцерківс... годині 35 ... з гудком п... пролунав

ГОЛОС УКРАЇНИ

МОВОЮ

...овідним спеціа-
...дно буде склас-
...вання хоча б
...ано-германських
...нкам» доведеть-
...посаду. Щодо
...ської мови —
...бов'язала керів-
...ангів оволодіти
...ипня поточного
...не передбачено.

...рій ГРИНЬ,
...кореспондент
...раїни».
... область.

...ВА

...иєві, ...ень 85-
...народ...ння ви-
...нструктора на
...у, де він жив
...84 рік, відкри-
...ьну дошку з
...рельєфом. Її
...відний худож-
...р ДКБ імені
...А. Шульженко.

Укрінформ.

...ПОТУ

...никово... зв'яз-
...ечує ...дійні
...і можливості,
...цювати екіпажу
...ладом.
...же в рейсах. А
...е три подібних

...ВОР...ЮК,
...кореспондент
...раїни».

...ДАМОМ

...незгоди з сусі-
...лися з того са-

Фото
...КЛИМЕНКА,
...НАУМОВА.

...я й без три-
...ь. Майже всі
...али вирішити
...лектацією труп
...х гастролей. Го-
...вувати безплат-
... для «номекла-
...ів» за рахунок
...иків. Адже фун-
...оном і досі не-
...агато. І голова
...упаючі наголо-
...ішити їх може
...е, цивілізоване
...ави до культу-

...ТЕТЕРУК,
...кореспон...
...України».

УКРАЇНСЬКА ВАЛЮТА. СПРОБА №...

«...З усіх боків чути суперечки про те, чи потрібна Україні своя валюта. Але ж наша республіка ніколи не друкувала власних грошей, чи то я помиляюсь!»

А. ХУТОРНА.
Київ.

Першим офіційним емітентом грошових знаків на території пореволюційної України став уряд Центральної Ради, який наприкінці 1917 року випустив «Державний кредитовий білет Української Народної Республіки» вартістю 100 карбованців. 1918 року цим же урядом були випущені розмінні знаки-марки (10, 20, 30, 40, 50 шагів), «Знаки Державної Скарбниці» (25 та 50 карбованців). 3,6 відсотка Білетів Державної Скарбниці (50, 100, 200 і 1000 гривень) і «Державні кредитові білети» (2, 10, 100 і 500 гривень). Одна гривня за курсом дорівнювала половині карбованця і містила, як зазначено на купюрах, «8,713 долі щирого золота». Уряд гетьмана Скоропадського та Директорія Петлюри, що прийшли на зміну Центральній Раді, не поступились останній у темпах випуску й різновидах грошових знаків. Вони у 1918—1920 роках випустили «Державні кредитові білети» (50, 1000 і 2000 гривень), «Знаки Державної Скарбниці» (10, 25, 100, 250 і 1000 карбованців) та «розмінний знак Державної Скарбниці» вартістю 5 гривень.

Тривала громадянська війна. Радянська влада, що була встановлена на Україні, зазнавала гострої потреби в розмінних грошових знаках. За вказівкою В. І. Леніна на початку 1919 року Україні було зроблено ряд позичок на суму один мільярд карбованців. Але цього не вистачало. Тому 9 травня 1919 року Раднарком України вирішив продовжувати друкувати «Знаки Державної Скарбниці» вартістю 10 карбованців (їх матриці лишились радянським військам у спадок від господарів, що втекли) і дозволив Одесі друкувати свої гроші. Це рішення дуже цікаве. Адже нові карбованці змінили лише свій колір, а всі «буржуазно-націоналістичні» елементи малюнка, виключаючи тризуб, залишились. Комісари, в яких було більше підстав вороже ставитись до цього символу, аніж у будь-кого нині, геть чисто нехтували цією обставиною. Тоді навіть мова не йшла про те, що хтось «не поступиться принципами». Тверезий економічний розрахунок домінував над політичними пристрастями.

Слід зазначити, що паралельно з друкуванням знаків старого зразка велася підготовча робота щодо створення «Грошового знака Української Соціалістичної Радянської Республіки». Це було пов'язано з роботою партії боротьбістів (українських лівих есерів), представники якої увійшли до Раднаркому. У травні 1919 року наркомом фінансів було призначено М. Литвиненка, підпис якого й стоїть на пробних відбитках українських радянських 50 карбованцях. У зв'язку з цим уже 22 травня 1919 року з Москви на ім'я голови Раднаркому України Х. Раковського надійшла телеграма за підписами В. І. Леніна, М. М. Крестинського (тодішній наркомфін РРФСР) та М. І. Калініна: «ЦеКа РКП пропонує ЦеКа КПУ не ставити на обговорення українського Раднаркому відповідальних фінансових рішень, як-то випуск нових знаків, або обмін карбованців, попередньо не запитавши ЦеКа РКП, бо до таких заходів можна вдаватись тільки у всеросійському масштабі. Відповідайте докладно, чи вважаєте можливим проведення цієї директиви». Це була принципова позиція центру, яка, проте, не мала характеру наказу. В. І. Ленін особисто дописав останню фразу телеграми. Але, як би то не було, цьому знаку не судилося вийти в серію. Через 9 днів, 1 червня 1919 року, в Москві відбулось історичне засідання ВЦВК за участю представників України, Литви, Латвії й Білорусії, яке прийняло декрет про об'єднання цих Радянських Республік і Радянського Криму з РРФСР для спільної боротьби проти інтервентів та внутрішньої контрреволюції. Згідно з декретом передбачалося об'єднання, крім військової організації та командування, управління всім народним господарством, а також об'єднання фінансів. Таким чином, на території УРСР та інших радянських республік був узаконений обіг загальнообов'язкових грошових знаків, що їх було випущено у РРФСР, а також старих грошей та сурогатів грошей, до цього введених в обіг у РРФСР. Виконуючи умови декрету, уряд Радянської України в наступні роки періодично приймав постанови, які вводили в обіг на Україні «розрахункові знаки» і «кредитні білети», що випускалися в центрі.

Під час громадянської війни у 20-ті роки, окрім офіційних державних грошових знаків, в обігу на території України була сила-силенна знаків так званих «приватних» емісій, тобто емісій, що робилися «неофіційними установами» (кооперативами, акціонерними товариствами, товариствами споживачів, окремими підприємствами). Ці випуски також були спричинені нестачею «офіційних» грошових купюр у місцевих відділеннях Державного банку. Свої «розрахункові бони» вартістю від 5 копійок до 50 карбованців, наприклад, у 1923 році випустило Управління держпідприємствами ВУЦВК. Ці знаки були в обмеженому щодо ареалу обігу до кінця 20-х років. Але це вже тема окремої розмови.

Отже, ми бачимо, що історичні прецеденти впровадження на Україні своєї грошової одиниці вже були. Тепер справа за серйозним вивченням цього досвіду і вмілим застосуванням його у республіці.

Віктор КРУК,
юрист.

Святині народу

СОБОР НАД БАХМУТОМ

Донецька область. Горлівська міськрада прийняла рішення відбудувати у селищі Зайцеве собор, знищений 1938 року. Це унікальна історико-культурна пам'ятка. Таких в області збереглося дві-три. Собор зведено наприкінці XVIII століття запорожцями. Вони назвали його Покровським. Нащадки першопоселенців відновлюють святиню. Не стоять осторонь селищна Рада (голова О. Охрім), сусідні вугільні підприємства. Коли ентузіасти розчистили руїни, перед ними постали знівечені, але все ще красиві залишки споруди пізнього українського барокко. А потім за роботу взялися архітектори державного проектного інституту «Донбасцивільпроект».

— Ми вперше робимо таку незвичну справу, — розповідає керівник проекту І. Мигоцький. — Разом з колегами Комаровою та Акименком уже відродили на макеті первісний вигляд споруди за єдиною старою фотографією. У березні робочий проект буде готовий.

Сьогодні на упорядкованій території вже діють хрестильня та пекарня. До 1994 року собор стоятиме на високому березі річки Бахмут. А поки що отець Віктор править службу просто неба.

Юрій ДОЦЕНКО.
Мал. Миколи КАПУСТИ.

«Провінціє кохана»

ПОКИ МОВЧИТЬ ГАРМАТА...

Колись і Одеса, і Миколаїв, нині обласні центри, входили до обширної Херсонської губернії. Євреїв, як і в основному займались ремеслом, було багато, і вони з українцями мирно уживались, не заважаючи один одному. Кажуть, змалку Л. Бронштейн (Троцький), батько якого був власником маєтку в цих краях, говорив по-українськи. В Херсоні було 16 синагог, єврейський міський театр.

Старовинне Єврейське кладовище у Херсоні вражає. Останні захоронення датовані 50-ми роками цього століття. Багаті пам'ятники дореволюційного часу, чим ближче до сьогодення, тим бідніші. На всіх — щирі слова про вічну пам'ять від близьких. І — наче орда пройшла. Все порубано, засмічено, понівечено. Невже останній єврей виїхав звідси? Невже останні вимерли?

Виявляється, не всі виїхали. Два роки тому виникло при українському фонді культури єврейське культурне товариство, релігійна община «ХАБАД». Як пояснив її голова, Семен Григорович Модієвський, в перекладі це означає «мудрість, розуміння, знання». Це одна з сучасних, менш ортодоксальних течій. Поки що нечисленна (близько 30 чоловік) община вже добилась повернення колишньої синагоги, майже вирішено питання про передачу їй зруйнованого кладовища. Грошей поки що обмаль, і вони не в змозі навіть повністю відреставрувати синагогу, в якій донедавна був... ЛТП. Хворе суспільство, яке таким чином використовує храми. З кладовищем ще гірше: частину його займає спорткомплекс «Кристал», ще частину — 400 гаражів, Кажуть, вистрілиш у минуле з рушниці — майбутнє вистрілить в тебе з гармати. Часу залишилось обмаль...

**Костянтин ПАРИШКУРА,
спеціальний кореспондент «Голосу України».**

ІМЕНЕМ ВІРИ І НАДІЇ

Львівський облвиконком зареєстрував три нових громадських об'єднання, пріоритетним напрямком діяльності яких є загальнолюдські цінності.

Українська греко-католицька спілка імені Андрія Шептицького — об'єднання мирян, започатковане інтелігенцією. Мета — утвердити добре ім'я УГКЦ як світоча духовності та культури. Пригадаємо, що греко-католицьким священиком був Маркіян Шашкевич, інші видатні просвітителі. Спілка сприятиме доброчинній діяльності, відродженню народних лікарень. Вона візьме під опіку церковні бібліотеки та хори.

«Надія» — таку назву дістала дитяча спілка, альтернативна піонерській організації.

Громадська політична організація створена при Спілці політв'язнів України. Це **Спілка дітей політв'язнів** — тих, хто виїздив разом з репресованими батьками на Північ і хто народжувався в таборах.

**Оксана ТЕЛЕНЧІ,
власний кореспондент «Голосу України».**
Львів.

Спорт

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

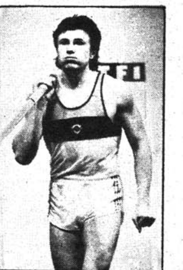
Баскетбол. Минулої суботи в Москві пройшов звітно-виборний пленум Федерації баскетболу Радянського Союзу. На виборах в президенти з великою перевагою (55:14) над конкурентами переміг Валентин Сич — наш земляк. Багато років він працював заступником голови Держкомспорту СРСР.

Хокей. Чемпіонат СРСР, друга ліга. ШВСМ (Київ) — ШВСМ (Ярославль) 0:3, 3:0.

Легка атлетика. Виступаючи на чемпіонаті СРСР у Волгограді, олімпійський чемпіон з Донецька Сергій Бубка стрибнув з жердиною на 608 см, встановивши новий світовий рекорд для залів. Зрозуміло, що Сергій став і чемпіоном країни.

НА ФОТО: космічний стрибун з України Сергій БУБКА.

Фото Миколи БОЧКА.

ЦІНИ НА КРИМІНАЛЬНОМУ РИНКУ

Що турбує

На Хрещатику пачку «Столичних» можна придбати за п'ять карбованців. Одна ж сигарета часом може обійтися куди дорожче. 5 лютого експедитор заводу «Електроштамп» (Олександрія Кіровоградської області) В. Геть зі своїм товаришем О. Ломаховим, їдучи на КамАЗі, зупинилися в Борисполі перепочити. О 10-й годині вечора до них підійшов розчервонілий О. Назаренко, попросив сигарету, закурив, а потім попросив ще одну для свого приятеля І. Олешка. Ломахову набридло це жебрацтво, він удався до слів нелітературного походження. Назаренко образився й звернувся до Олешка. Той прихопив удома мисливську рушницю. Машину заїжджих олександрійців обстріляли. Поранений Геть помер по дорозі до лікарні.

А 8 січня цього року на станції Сухоліси (Київщина, Білоцерківський район) о 21 годині 35 хвилин одночасно з гудком пізньої електрички пролунав постріл з обріза мисливської рушниці. Потім — ще один. Убито колишнього лікаря. Четверо вбивць поділили між собою порівну одну тисячу карбованців. Обіцяні за вбивство 20 тисяч мали отримати за кілька днів. При затриманні у них виявлено обріз та два патрони спеціального виготовлення. Для кого?

Микола ЛУК'ЯНЧУК.

НАВЕСТИ ПОРЯДОК, КРАЩЕ, ЕФЕКТИВНІШЕ ГОСПОДАРЮВАТИ

(Продовження. Початок на 3-й стор.).

...вого виділення АПК 150 тис. тонн труб для газифікації. Це — на 10,5 тис. км газових мереж у сільській місцевості, що майже у 3 рази більше, ніж у попередньому році. Централізовано виділено дещо більше попереднього року вантажних автомобілів, тракторів, бульдозерів. Ми сподіваємося, що сільські трудівники по-господарськи використають зібрані буквально по крихтах ресурси, а народ республіки відчує, що справи на селі пішли на краще.

Шановні депутати! Соціально-економічне становище в республіці у вирішальній мірі залежить від самопочуття фінансово-бюджетної системи. Якщо говорити про її сьогоднішній стан, то діагноз може бути тільки один — вона тяжко хвора. І нині вже не допоможе їй ніяка терапія, потрібне негайне і рішуче хірургічне втручання. Інакше настане неминучий крах.

Які підстави для такого висновку? Основне полягає в тому, що в республіці, як і в країні в цілому, не вдалося переломити надзвичайно небезпечну тенденцію посилення інфляції. На Україні у минулому році її рівень становив 8 відсотків. До того ж цей показник не враховує приховані інфляції. Переповнення каналів грошового обігу масою паперових, або як їх сьогодні ще називають, «дерев'яних» грошей, не забезпечених товарами і послугами,— це, насамперед, наслідок економічної політики центру, яка не тільки не боролась проти неконтрольованого зростання доходів, а й всіляко сприяла йому. Лише в минулому році грошові доходи населення республіки зросли на 15,3 відсотка, що в 3,7 раза перевищує їх середньорічне зростання в одинадцятій п'ятирічці і майже в два з половиною рази — аналогічний показник за чотири роки дванадцятої п'ятирічки. В умовах, підкреслюю, падіння виробництва середньомісячна заробітна плата робітників і службовців виросла більш як на 10, а оплата праці колгоспників — на 13 відсотків. Це перевищує планові розрахунки відповідно в 4 і 2,5 раза.

Закономірне запитання: яка економіка може витримати такий грошовий водоспад, до того ж абсолютно не зв'язаний з результатами господарської діяльності? А хіба не економічним парадоксом є й той факт, що при різкому зростанні заробітної плати значно погіршилось виконання фінансових планів, що не скорочуються, а навіть зростають дотації на утримання збиткових підприємств, та й кількість їх не зменшується? Внаслідок цього прибуток по народному господарству республіки в минулому році був на 2 відсотки менший, ніж у попередньому.

Разом з погіршенням платіжної дисципліни всі ці недоліки господарської і фінансової діяльності призвели до того, що республіканський бюджет вперше за багато років було виконано з дефіцитом по доходах на 544 мільйони карбованців.

Урядом здійснено комплекс заходів щодо оздоровлення фінансового стану, мобілізації грошових ресурсів. Це дозволило нашій республіці (до речі, єдиній в країні) протягом року вилучити з обігу 446 мільйонів карбованців. В цілому економія по розрахунковій емісії склала 1,6 мільярда карбованців. Але це, звичайно, не могло істотно вплинути на стан справ у Союзі в цілому. Адже за минулий рік емісія в країні досягла астрономічних розмірів — понад 25 мільярдів карбованців!

Ситуація з фінансами, бюджетом, грошовим обігом в цьому році ще погіршилась. На думку уряду, вона просто диктує нам лінію на жорстку економію, на контроль регулювання грошових доходів, бо саме втрата державою керма в цій сфері стала головною причиною економічної кризи.

Повний розлад грошової системи дошкульно вдарив по споживчому ринку республіки. За минулий рік лише легкій промисловості України недопоставлено із РРФСР, республік Прибалтики, Середньої Азії та Закавказзя значну кількість пряжі, хімічних волокон, шкіри та хутра. Становище ще більш ускладнилось зривом поставок сировини та матеріалів по імпорту. На жаль, стан матеріально-технічного постачання і в цьому році не тільки не покращився, а й погіршився. І це при тому, що уряд республіки провів величезну роботу по встановленню по суті вперше принципово нових горизонтальних зв'язків. Практично за два місяці, незважаючи ні на що, ми змогли підписати економічні угоди з усіма союзними республіками. Та ці наші зусилля не дали великих позитивних наслідків, бо ми зіткнулися з явною протидією з боку Держпостачу СРСР і особисто т. Мостового П. І. Саме він приклав руку до того, щоб зірвати будь-які поставки ресурсів, передбачені міжреспубліканськими угодами. Деструктивна активність центру ще більше зросла після того, як Україна запровадила новий порядок формування держзамовлення. В результаті поставки в січні ц. р. по багатьох видах сировини і матеріалів були практично зірвані.

Повертаючись до аналізу становища на споживчому ринку в минулому році, слід відзначити, що темпи приросту обсягів виробництва у легкій промисловості зменшилися більш як удвічі. В той же час грошові доходи населення збільшилися на 15,3 відсотка. За п'ятирічку, до речі, вони зросли на 49 відсотків, тоді як національний доход збільшився лише на 12,4 відсотка. Все це призвело до утворення справжньої прірви між попитом і пропозицією на споживчому ринку. Ця прірва особливо стрімко поглиблювалася у 1990 — році, коли протягом січня-жовтня, тобто до впровадження карток споживача, залишки товарів у роздрібній торгівлі скоротилися на 2,7 млрд. карбованців, або майже на третину. Крім названих причин, це сталося ще й внаслідок зростання експорту ажіотажного попиту з інших республік. У зв'язку з цим вивіз товарів за межі України набув характеру стихійного лиха.

У цій ситуації уряд республіки не міг залишатися в ролі стороннього спостерігача. Ми змушені були вдатися до рішучих, хоч і не зовсім популярних дій по захисту інтересів наших споживачів. Я маю на увазі введення купонної системи в торгівлі. Якщо на перших порах ця новація принесла певні дивіденди лише окремим журналістам, які, не розібравшись у суті справи, на всі лади змагалися у дотепності на тему про купони, то нині кожній неупередженій людині видно переваги цієї системи. Досить хоча б одного факту: при всій скудоті нашого споживчого ринку громадяни України мають більші можливості придбати в державній торгівлі продукти харчування, ніж населення в інших республіках. У цьому не важко переконатися, побувавши за межами України. В цілому треба відзначити, що внаслідок впровадження купонів дещо зменшився тиск надмірної грошової маси на споживчий ринок, скоротився вивіз товарів за межі республіки. Все це дозволило поліпшити становище з товарними запасами в роздрібній торгівлі, які лише за два місяці — листопад і грудень — збільшилися майже на 1 млрд. карбованців.

Безперечно, уряд республіки далекий від того, щоб вважати купони панацеєю у справі насичення споживчого ринку. Єдиний шлях до цього — збільшення обсягів виробництва. Купони — це тимчасовий, пожежний захід, який має великі недоліки і незручності. Ми напружено працюємо над тим, щоб через кілька місяців запропонувати нову систему захисту інтересів споживача республіки, простішу, ефективнішу, більш пристосовану до вимог ринку. Докладніше про це говорити — передчасно.

Поза всяким сумнівом, можна стверджувати, що результативність купонної системи була б значно вищою, якби ми своєчасно відмовились від існуючого потворного ціноутворення. Вибачте за різкість, але в рамках здорового глузду просто не вкладається спроба союзного уряду подолати прірву у два стрибки. Як можна було, ввівши з 1 січня ц. р. нові оптові і закупівельні ціни, не привести у відповідність роздрібні? Адже розрив, що склався між ними сьогодні, наглухо блокує виробництво продукції, і в першу чергу товарів народного споживання. Хіба можна уявити собі більший абсурд, коли при неймовірній скруті на споживчому ринку затоварюються торговельні бази, склади підприємств і навіть зупиняється виробництво. На багатьох об'єднаннях деревообробної промисловості, наприклад, залишки меблів перевищують сьогодні норматив у 60—80 разів. І це при тому, що в меблевих крамницях порожньо, мов виметено!

Що не кажіть, а дії союзного уряду в галузі ціноутворення продуманою політикою назвати не можна. З боку ж окремих діячів це не що інше, як витончена форма економічного саботажу. Між іншим, вчора у програмі «Час» промайнув такий сюжет: мовляв, уряд України у зв'язку з підвищенням оптових цін заборонив продаж товарів по підвищених цінах. Це дійсно так. Слід подякувати Центральному телебаченню за рекламу. Я ще раз повторюю від імені уряду: доки не буде прийнято президентського Указу про соціальний захист населення від зростаючих цін, останні піднімати не можна.

Шановні депутати! Як бачите, картина соціально-економічного становища, що склалася в республіці, містить у собі зовсім мало світлих тонів. Але такою, на жаль, є наша сьогоднішня дійсність, і лакувати її я наміру не маю.

Яким вбачається урядові вихід із цієї кризової ситуації? Насамперед — це створення об'єктивних умов, необхідних для різкого посилення мотивації до високопродуктивної праці, що може бути досягнуто лише при обдуманому переході до ринкової економіки. Це — принципова позиція і моя особисто, і членів уряду. Хочу запевнити, що на цій позиції ми стоятимемо твердо.

Безперечно, депутати повинні знати, які конкретні дії будуть здійснені урядом в нинішньому році. Адже не тільки концепція, але й програма переходу України до ринкової економіки мають надто загальний характер. Конкретну урядову програму нинішнього року я викладу парламенту республіки, як і обіцяв, трохи згодом. Зараз же хочу стисло зупинитися на її ключових, я б сказав, системоутворюючих принципах.

Головне, на чому сконцентрована увага уряду,— це комплекс заходів, яких треба вжити для подолання безмежного монополізму у виробництві. Нинішній його рівень в республіці не просто високий. Він значно вищий, ніж у середньому по Союзу. А це, в свою чергу, виключає навіть потенційні можливості конкуренції між виробниками, без якої ринкові відносини просто неможливі, бо неможливо захищати інтереси споживача. Більше того, коріння багатьох, якщо не більшості наших бід, включаючи і остогидлий дефіцит, і все нахабнішу цінову агресію, проростає саме з монополізму.

Друге. Ми маємо намір здійснити у відносно стислі строки кардинальну структурну перебудову народного господарства України, метою якої є поворот нашої економіки обличчям до людини.

Третє. Життєво необхідно провести докорінні зміни організаційних структур управління всіх рівнів. Відкладати цю важливу справу у довгу шухляду ми не будемо. Але й зайва поспішність тут недоречна.

Четверте. Треба надати якісно нових імпульсів процесам роздержавлення і приватизації власності. На календарі вже лютий 1991 року, а в республіці здійснено проекти по створенню лише 24 концернів, 29 консорціумів, 60 акціонерних підприємств і товариств. Навіть якщо додати до цього 37 тис. квартир, що були продані мешканцям, то для наших масштабів — це крапля в морі. Тому приведення усіх форм власності до стану, адекватного вимогам ринку, стає ключовим завданням діяльності уряду.

П'яте. Прискіпливої уваги вимагає ряд дуже важливих аспектів інвестиційної, екологічної та науково-технічної політики уряду. З вашого дозволу, я не буду зараз зупинятися на цих питаннях, оскільки на цю тему у нас буде окрема, більш детальна розмова.

Хочу підкреслити, що перехід до ринку немислимий без відповідної правової бази. А вона, за найскромнішими підрахунками, включає не менше 60 законів. На сьогодні з них прийнято одиниці. Тому прохання до вельмишановних народних депутатів інтенсифікувати, по змозі, свою законотворчу діяльність, інакше, з урахуванням розвитку подій на фронтах «війни законів», уряд республіки в один прекрасний момент може опинитися у безвихідному становищі виключно через те, що його «правові арсенали» будуть порожніми.

І нарешті, останнє питання, яке по суті є одним з ключових у сьогоднішньому порядку денному. Йдеться про систему соціального захисту населення на етапі переходу до ринкових відносин. Дозвольте зупинитися на цьому більш докладно.

Нам всім треба буквально вкарбувати у своїй свідомості, що розпочинати не на словах, а на ділі прорив до ринку без належної системи соціальної підтримки дуже небезпечно. В республіці зараз вже діють окремі механізми такого захисту. Вони базуються на гарантіях, закріплених у Конституції Української РСР, багатьох законодавчих та нормативних актах. Але їх істотним недоліком є те, що вони реалізуються переважно через численні канали прямих та побічних дотацій із державного бюджету. Безперечно, в умовах ринкових відносин ці механізми не зможуть забезпечити відповідний рівень соціального захисту населення.

На наш погляд, потрібна система, яка повинна забезпечувати, насамперед, диференційований підхід до різних верств і груп населення. Сенс його полягає в тому, щоб найбільш активним прошаркам населення надати необхідні можливості самостійно подбати про свій життєвий рівень, власною працею забезпечити собі добробут. Непрацездатному населенню, людям обмежених можливостей держава повинна гарантувати відповідну матеріальну підтримку. Це, якщо хочете, закон людяності.

Далі. Дуже важливо створити єдину комплексну систему соціального захисту населення, яка об'єднувала б гарантії на всіх рівнях — республіканському, регіональному, трудового колективу, причому з чітким розподілом функцій, відповідальності та джерел ресурсного забезпечення кожного з них. Слід також зорієнтувати цю систему на науково обгрунтовані соціальні нормативи. А це можливо лише тоді, коли ми відмовимося від залишкового принципу у виділенні коштів на вирішення соціальних проблем, тобто створимо надійну ресурсну базу. І, нарешті, система соціального захисту повинна бути досить гнучкою для того, щоб оперативно реагувати на будь-які зміни соціально-економічних процесів під впливом ринкових відносин.

(Продовження на 7-й стор.).

НАВЕСТИ ПОРЯДОК, КРАЩЕ, ЕФЕКТИВНІШЕ ГОСПОДАРЮВАТИ

(Продовження. Початок на 3-й, 6-й стор.).

Виходячи з цього, уряд пропонує сформувати таку систему державних гарантій, яка б включала в себе: оновлення правового регулювання трудових стосунків; встановлення соціальних гарантій зайнятості населення; гарантії нижчого рівня оплати праці та забезпечення громадянам прожиткового мінімуму; підтримання купівельної спроможності населення при підвищенні цін на споживчі товари і послуги; надання державної допомоги, пільг та інших видів соціальної підтримки окремим верствам населення, особливо малозабезпеченим громадянам, сім'ям з дітьми, інвалідам, жінкам, молоді тощо.

Зупинюсь на цих питаннях.

Оновлення правового регулювання трудових стосунків буде здійснюватись шляхом вдосконалення діючого трудового законодавства. З прийняттям Верховною Радою республіки Кодексу законів про працю будуть закладені основи системи правового регулювання трудових відносин в рамках ринкової економіки.

Ми виходимо з того, що держава встановлюватиме лише найважливіші норми і гарантії трудових стосунків. Решта — вирішуватиметься через колективні договори, роль яких тепер суттєво зростає. Тому уряд разом з Федерацією незалежних профспілок України розробляє законопроекти про порядок укладання колективних договорів, а також про вирішення колективних та індивідуальних трудових спорів.

Економічна політика уряду буде спрямована на відмову від централізованого регулювання заробітної плати і перехід до гнучкого оподаткування фондів оплати праці. Розмір індивідуальної заробітної плати повинен визначатись тільки особистим трудовим вкладом працівника.

Очевидно, що ринкові відносини сформують ринок праці, який регулюватиметься попитом і пропозицією робочої сили. Тому на період переходу до ринкової економіки особливо актуальним стає захист населення від безробіття. Як показують попередні розрахунки, на цьому етапі, тобто вже найближчим часом, в республіці може бути вивільнено понад півтора мільйона чоловік. Особливо гострою ця проблема стане у західних областях республіки та Донецько-Придніпровському економічному районі.

Слід підкреслити, що вже майже рік уряд веде відповідну підготовчу роботу. Розроблено проекти Державної програми зайнятості населення, а також ряду постанов уряду, в тому числі про Державний фонд сприяння зайнятості та про порядок виплати допомоги по безробіттю тощо. Прийнято рішення про створення державної служби зайнятості. Вона займатиметься не тільки пошуком робочих місць та працевлаштуванням, а й підготовкою і перепідготовкою кадрів, організацією громадських робіт, тобто регулюватиме ці процеси. Для фінансування заходів по запобіганню безробіття створюється фонд сприяння зайнятості населення, який вже в цьому році становитиме близько мільярда карбованців.

В основу системи соціального захисту населення буде покладено мінімальний споживчий бюджет, який визначатиметься в двох площинах — для основних соціально-демографічних груп населення та на одного члена сім'ї. Виходячи з цього, встановлюватиметься розмір мінімальної заробітної плати і пов'язаних з нею інших видів матеріального забезпечення (пенсії, стипендії, державна допомога тощо). Використання такого механізму дозволить державі гарантувати всім верствам населення мінімальний прожитковий рівень.

Треба відзначити, що розмір мінімального споживчого бюджету буде щорічно коригуватися на індекс зростання роздрібних цін на товари і послуги. Але до цього треба остаточно вирішити всі проблеми ціноутворення.

Думаю, що зараз мало в кого з вас, шановні народні депутати, ще є сумніви стосовно того, чи можна зволікати з комплексним завершенням реформи цін? Хіба можна хворого зуба смикати повільно і без кінця? А якщо ця реформа неминуча, то насамперед необхідно створити надійний компенсаційний механізм. Без цього я, як Голова уряду, ніколи не підпишу жодного документа про підвищення роздрібних цін, які безпосередньо впливають на життєвий рівень народу. Мова йде про товари, що входять до складу так званого «споживчого кошика».

Візьму на себе сміливість висловити припущення, що однією з причин трагічних подій у Литві були саме недосконалість системи, а для деяких верств населення і відсутність будь-якого соціального захисту.

Взагалі, невизначеність позицій союзного уряду в цьому питанні, що тривала майже до останнього часу, справляла дестабілізуючий вплив на соціально-політичну і психологічну обстановку в суспільстві. Це викликало небувалий спалах ажіотажного попиту, який завдав нищівного удару по споживчому ринку.

Наші численні звернення щодо виправлення становища залишалися фактично без уваги центру. І тоді ми з прем'єром Білоруської РСР Вячеславом Францевичем Кебичем підписали і вручили Президенту листа з нашими спільними пропозиціями стосовно реформи цін та компенсаційних виплат населенню. Думаю, цей крок зіграв певну роль у тому, що сьогодні ми маємо проект угоди між союзними республіками і центром з цих питань.

Хочу заспокоїти і народних депутатів, і громадян республіки: компенсація буде здійснена заздалегідь, до введення нових роздрібних цін. Повторюю: до, а не після реформи.

На сьогодні існує два найбільш прийнятних варіанти компенсації.

Якщо говорити відверто, то ми в уряді виходимо з того, що жодна людина в республіці не повинна жити за межею бідності. Тому сім'ям, які мають щомісячний середньодушовий доход до 110 карбованців, а з таким доходом у нас на Україні близько 15 мільйонів чоловік, компенсацію за зростання роздрібних цін на товари, що входять до «споживчого кошика», необхідно було б здійснити повністю, стопроцентно. Крім того, ми вважаємо, що було б правильно виплатити компенсацію в повному обсязі, незалежно від рівня доходу, ще 4,8 мільйона чоловік, які зайняті на важких, шкідливих і небезпечних роботах. Це шахтарі, металурги, хіміки і т. д.

Сім'ям, у яких щомісячний доход на члена сім'ї становить від 110 до 175 карбованців, можна було б компенсувати 50 процентів різниці від підвищення роздрібних цін.

Всім сім'ям, які мають дітей до 16 років, незалежно від розмірів доходів, варто компенсувати повністю подорожчання товарів дитячого асортименту. За нашими розрахунками, це становитиме на одну дитину 272 карбованці на рік.

Що стосується решти громадян, високозабезпечених, а це менше 10 мільйонів чоловік, то їм компенсацію можна було б певний час не виплачувати взагалі. Тим більше, що велика кількість з них — це висококваліфіковані, ініціативні працівники, які в умовах ринку зможуть активізувати свою діяльність, аби збільшити доходи. Частині з них нещодавно було суттєво підвищено посадові оклади. Їм можна було б трохи потерпіти. До речі, ми з вами теж належимо до цієї категорії.

Є ще один варіант компенсації, менш радикальний, який поряд з першим ми внесли союзному урядові. В ньому визначаються такі розміри компенсації: всім працюючим, військовослужбовцям та пенсіонерам — 50 карбованців на кожного; особам віком понад 16 років, які навчаються,— 40 карбованців; утриманцям і дітям до 16 років — 25 карбованців на душу. Крім того, малозабезпеченим верствам населення грошові компенсації можуть доповнюватися різними видами натуральної допомоги — безплатне харчування, оплата рахунків за ліки і товари спеціального призначення для інвалідів і престарілих, пільги за користування міським і приміським транспортом тощо. При реалізації цього варіанту загальне зростання доходів населення республіки становитиме 26,7 мільярда карбованців. З цієї суми виплат майже 19 мільярдів карбованців припадає на бюджет.

Як ви добре розумієте, такої суми вільних грошових коштів наш дефіцитний бюджет не має. Тому не виключено, що доведеться уважніше придивитися до рівня рентабельності окремих галузей з тим, щоб вишукати можливість додаткової мобілізації доходів у республіканські і місцеві бюджети.

Компенсація буде проводитися шляхом підвищення заробітної плати, пенсій, стипендій, допомог та інших виплат. А це об'єктивно викликає необхідність перегляду оподаткування доходів громадян. До речі, під час моїх зустрічей з шахтарями, металургами не раз порушувалося питання про недосконалість існуючої системи прогресивного оподаткування оплати праці, вона, мовляв, б'є по кишені трудівника, який у важких, а нерідко і шкідливих, небезпечних умовах заробив своїми мозолями чималі гроші. При її збереженні будь-які компенсаційні виплати будуть практично зведені нанівець.

Ми неодноразово зверталися до союзних органів з пропозицією переглянути цю систему і врешті-решт добилися того, що підготовлено проект нової системи прогресивного оподаткування. Ним передбачається верхній поріг такого оподаткування не 700, а 1000 карбованців. При цьому не забули і про низькооплачуваних. Мінімум суми, яка не буде оподатковуватись, становитиме не 100, а 150 карбованців. Все це збільшить доходи населення республіки на 1,9 мільярда карбованців.

Вчора я зустрічався з головами деяких комісій Верховної Ради — М. П. Білоблоцьким, В. В. Сухим, А. Г. Чепурним та іншими. Вони порушили багато гострих питань, в тому числі і про недосконалість системи оподаткування доходів працівників сільського господарства. Ми обов'язково повинні врегулювати ці питання. Відповідні доручення уже дані.

Я хотів би звернути увагу депутатів на те, що дії уряду республіки стосовно заробітної плати, пенсійного забезпечення та оподаткування повинні узгоджуватися з центральними органами, бо це прерогатива союзної законодавчої влади. Вважаю також, що принципові елементи механізму компенсації повинні бути однаковими в цілому по Союзу. Я вам виклав обидва підходи. Остаточне рішення буде найближчим часом.

Хочу сказати, що до наших пропозицій поставилися з увагою й розумінням і Прем'єр-міністр В. С. Павлов, і голова Держкомцін СРСР В. К. Сєнчагов. Тобто, авторитет України у цих питаннях досить високий.

Досі мова йшла про початкову фазу реформи цін і пов'язаний з нею відповідний механізм компенсації.

Але цілком зрозуміло, що в умовах ринку ціни не стоятимуть на місці. Вони будуть змінюватися в той чи інший бік адекватно до змін співвідношення між попитом і пропозицією. Безперечно, система соціального захисту населення повинна своєчасно реагувати на ці зміни. І забезпечуватиметься це шляхом індексації цін та доходів населення.

Пропонується такий порядок проведення індексації. Грошові доходи індексуються після досягнення п'ятипроцентного порогу зростання роздрібних цін і далі через кожні наступні п'ять відсотків. В межах мінімальної заробітної плати доходи індексуються в повному розмірі, що забезпечить низькооплачуваним громадянам і пенсіонерам збереження купівельної спроможності на досягнутому рівні. Індексація доходів, які перевищують розмір мінімальної заробітної плати, для працюючих на підприємствах регулюється колективними договорами. Доходи по оплаті праці працівникам державних організацій і установ, які фінансуються з республіканського і місцевих бюджетів, а також пенсії, стипендії і різні види державної допомоги підлягають індексації у межах чотирикратного розміру мінімальної заробітної плати. Механізм тут пропонується такий. Якщо доход перевищує розмір мінімальної заробітної плати, то його частка у межах цього мінімуму індексується у розмірі 100 відсотків, від другої такої частки для індексації береться 75 відсотків, від третьої і четвертої — тільки 50 відсотків їх сум.

Індексацію доходів, що перевищують чотирикратний розмір мінімальної заробітної плати, пропонується поки не здійснювати. Вважаю, це демократично.

Можна було б також не індексувати доходи від власності, акцій та інших цінних паперів, ведення селянського (фермерського) і особистого підсобного господарства, індивідуальної та іншої господарської діяльності. Що стосується захисту бачківських вкладів трудящих, то банки будуть здійснювати це в залежності від рівня інфляції самостійно, за рахунок своїх доходів.

Створюючи систему соціального захисту населення, уряд виходить з того, що держава гарантуватиме матеріальну підтримку всім його слабозахищеним верствам.

Чимале навантаження у зв'язку з цим ляже на місцеві Ради народних депутатів. Їм було б доцільно розробити і реалізувати, з урахуванням особливостей кожного регіону, спеціальні програми соціального захисту малозабезпечених громадян. Тут мають бути широко використані різні форми позабюджетної підтримки. До речі, і трудові колективи можуть надавати додаткову соціальну підтримку своїм працівникам, членам їх сімей, пенсіонерам.

Питання соціального захисту пенсіонерів та інвалідів знайдуть своє відображення в законах, проекти яких зараз розробляються. Не можна далі миритися з тим, що 4 мільйони пенсіонерів нині одержують пенсію нижчу прожиткового мінімуму. На заходи, пов'язані з поліпшенням життя пенсіонерів, потрібно, за нашими розрахунками, не менше 20 мільярдів карбованців на рік. Тому зараз завершується підготовча робота по створенню двох дуже важливих фондів — пенсійного забезпечення та соціального страхування, які будуть необхідною складовою системи соціального захисту пенсіонерів.

Хотів би нагадати, що торік вже дещо підвищено розміри мінімальної пенсії, державної допомоги одиноким матерям, вдовам, жінкам на час відпустки по догляду за дитиною. Встановлено також соціальні пенсії та одну щомісячну допомогу сім'ям, які мають дітей віком від півтора до шести років. Зараз урядом вивчається можливість підвищення розміру цих виплат за рахунок республіканського бюджету. Зокрема, намічається збільшити до 50 відсотків мінімальної заробітної плати розмір щомісячної допомоги на дітей малозабезпеченим сім'ям. Це стосується сімей, де середньодушовий доход нижчий від рівня мінімальної заробітної плати.

Розробляється республіканська програма поліпшення становища жінок, охорони материнства і дитинства

(Закінчення на 8-й стор.).

НАВЕСТИ ПОРЯДОК, КРАЩЕ, ЕФЕКТИВНІШЕ ГОСПОДАРЮВАТИ

(Закінчення. Початок на 3-й, 6-й і 7-й стор.).

та молоді, яка передбачає вирішення актуальних для цих категорій населення соціальних питань. Певним кроком назустріч потребам молоді має стати і Закон «Про альтернативну (трудову) військову службу».

Однією з найважливіших проблем, який уряд приділяє велику увагу, є соціальний захист населення, що потерпіло в результаті аварії на Чорнобильській АЕС. Раніше вирішено вже чимало питань, пов'язаних з побутовим, житловим і медичним обслуговуванням, компенсаційними доплатами і виплатами, наданням пільг у сфері пенсійного забезпечення та соціального страхування тим, хто брав участь у ліквідації наслідків аварії або проживає в місцевостях, що постраждали від радіаційного забруднення. Наступний крок у вирішенні цих проблем — створення єдиної системи соціального захисту потерпілих від аварії. Основу її закладають проекти законів «Про статус громадян, які постраждали внаслідок чорнобильської катастрофи» і «Про статус території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок чорнобильської катастрофи». На цьому тижні ви їх обговорювали.

Хотілося б виділити ще одну категорію населення, яка також потребує соціального захисту. Маю на увазі науковців. Потрібні відповідні закони, які регулюватимуть діяльність і соціальні права цієї категорії працівників. Саме тому Радою Міністрів зараз організовано роботу по підготовці пакету відповідних документів. Серед них — проекти законів Української РСР про державну науково-технічну політику, про інтелектуальну власність. На черзі — питання про статус наукового працівника, винахідництво, науково-технічну інформацію, патентну справу тощо.

Безумовно, уряд республіки не обмежується тільки тими заходами, про які сьогодні йшлося. Коло проблем соціального захисту значно ширше. Детально висвітлити їх в рамках однієї доповіді просто неможливо. Уряд повертатиметься до цих питань ще неодноразово під час нашої подальшої роботи.

Завершити доповідь мені хотілося б такими своїми думками.

Шановні депутати! Наше життя не стоятиме на місці. Не зможе зупинитися в своєму розвитку і наше суспільство. Я глибоко переконаний — докорінні зміни відбудуться і в нашому народному господарстві. Вірю, ринкові відносини дадуть йому нові імпульси на шляху до прогресу і підвищення добробуту народу України.

Звичайно, і соціальний захист населення повинен бути обов'язково системою динамічною. В усякому разі, навіть ті приблизні її контури, які я окреслив, дозволяють розраховувати на це. Треба тільки пам'ятати, що ступінь соціального захисту громадян будь-якого суспільства є дзеркальним відображенням стану справ в економіці. І від уряду, яким би він не був, не можна вимагати більше, ніж створено суспільством.

Розподілити неіснуюче — неможливо, а здирання ковдри один з одного неодмінно завершується бійкою. Тож давайте разом докладемо зусиль до наведення порядку на нашій землі, до кращого, ефективнішого господарювання. Бо без цього ніяка система соціального захисту не зможе забезпечити життєвий рівень народу, гідний цивілізованої держави.

В. П. Фокін відповів на запитання депутатів.

Інформацію Ради Міністрів УРСР взято до відома.

Сесія схвалила основні положення проекту Закону про арбітражний суд в Українській РСР і доручила постійним комісіям та уряду республіки доопрацювати його.

(Укрінформ).

ПОГОДА

12—13 лютого на Україні очікуються опади, переважно у вигляді мокрого снігу, місцями ожеледь, туман, слабка хуртовина. Вітер південний та південно-західний, 7—12, у західних областях пориви 15—20 метрів на секунду. Температура у східних областях сьогодні вдень і в наступну ніч 5—10 градусів морозу, вдень 13 лютого 0—5 градусів морозу. В інших областях вдень від 4 морозу до 2 градусів тепла.

На Київщині сьогодні вдень невеликий мокрий сніг. Вітер південно-західний, 7—12 метрів на секунду. Температура від 4 морозу до 1 градуса тепла.

Увімкніть четвертий мікрофон!

НАШ СПІЛЬНИЙ БІЛЬ

УКРАЇНСЬКА ДІАСПОРА ДОПОМАГАЄ ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

Природно, що чорнобильська трагедія викликає співчуття з боку закордонних українців — у них так само, як і в нас, болить серце за сьогодення та майбуття України, за долю її людей.

Як свідчить зарубіжна українська преса, сумна чорнобильська тема є нині постійною й на її сторінках, і на сторінках західних видань. Так, газета «Нью-Йорк таймс», а слідом за нею нью-йоркське видання Ліги американських українців (ЛАУ) тижневик «Українські вісті» вмістили дуже слушні міркування заступника голови американського фонду допомоги жертвам Чорнобиля Н. Матківської — учасниці прес-конференції у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку з питань допомоги дітям, які постраждали від аварії на ЧАЕС. На думку цієї людини, яка в 1990 році за найбільший від іноземних громадян внесок на допомогу жертвам Чорнобиля удостоєна на Україні почесного диплома «Чорнобильська мати», одночасно з лікуванням чорнобильських дітей у США основний наголос у наданні допомоги в подальшому слід робити на створенні спеціального діагностичного й лікувального центру безпосередньо в республіці, забезпечивши його найсучаснішим західним обладнанням та медикаментами. Ця пропозиція перегукується із уміщеним у зарубіжній українській пресі закликом лідерів Світового конгресу вільних українців негайно проголосити проект «Лікарська поміч дітям—жертвам Чорнобиля», який передбачав би лікування маленьких чорнобильських пацієнтів і на Україні, й на Заході.

Дзвони Чорнобиля б'ють на сполох. На їх тривожний сигнал відгукнулися й українці в далекій канадській провінції Саскачеван. П. Мостовий, радник муніципалітету Саскатуна, одного з найбільших міст провінції, дав таку оцінку аварії на ЧАЕС: «Ця трагічна подія змінює нашу свідомість, об'єднує нас усіх з нашими рідними в Україні, підносить спільну відповідальність за нашу будучину, цементує діаспору й материк».

У Саскатуні з нагоди четвертої річниці аварії на ЧАЕС було проголошено «День допомоги дітям Чорнобиля» і добродії-українці з провінції Саскачеван зібрали й надіслали до Києва шість тисяч доларів, призначених для дітей України — жертв чорнобильської трагедії.

Привертає до себе увагу вміщена в українському тижневику «Життя і слово», що видається в Канаді, публікація Петра Кравчука «Серед жителів радіаційної зони» про відвідання ним Народицького району на Житомирщині. Треба щиро визнати, пише автор, що спочатку багато з нас не уявляли справжніх розмірів чорнобильської катастрофи, сподівались, що її можна буде локалізувати, але спливав час і з кожним днем ставало ясніше: аварія на ЧАЕС є великим лихом не лише для України, але й для Білорусії та деяких районів Росії, вона загрожує геноцидом для багатьох мільйонів людей. З болем і хвилюванням описує Петро Кравчук побачене в зоні.

Не можна без хвилювання читати надрукований в «Житті і слові» лист-подяку від матерів з Народицького району на адресу закордонних братів-українців за високий гуманізм і чуйність, милосердя й увагу до їхніх дітей, за піклування про їхнє здоров'я, а, отже, й майбутнє. «Простерті вами руки підтримки і братської допомоги скорочують відстані й через океанські простори, добром зігрівають наші серця, допомагають долати випробування чорнобильської трагедії», — пишеться в листі-подяці.

Щире піклування про людей на Україні, яких спіткало чорнобильське лихо, проявляє Ліга американських українців у США. В друкованому органі цієї організації — тижневику «Українські вісті», з номера в номер публікується заклик Виконавчої ради ЛАУ до своїх членів і читачів газети вносити кошти в заснований лігою «Фонд Чорнобиля», вміщуються списки осіб, які вже склали свої пожертви на цю благородну справу. На початку листопада 1990 року цей фонд становив понад одинадцять тисяч доларів.

Окремо зупиняється П. Кравчук на своїх відвідинах Народицької районної поліклініки, де не вистачає сучасної діагностичної апаратури, дозиметрів, медикаментів, одноразових шприців, дитячого харчування і вітамінів. Дивлячись на учнів однієї з народицьких шкіл, згадує П. Кравчук, не хотілося вірити, що в їхніх організмах накопичилась уже така доза радіації, яка загрожує не лише їхньому здоров'ю, а й життю. «Потрібна негайна й ефективна допомога потерпілим, — наголошує П. Кравчук, — особливо дітям, життя яких знаходиться в більшій небезпеці, ніж дорослих, бо в них слабша відпорність». У цьому контексті він зазначає, що ще на початку 1990 року керівництво Товариства об'єднаних українських канадців та Робітничого запомогового товариства вирішило провести збір коштів для придбання ліків і медичних приладів, які будуть привезені на Україну влітку 1991 року членами цих організацій, учасниками чергового круїзу по Дніпру «Спадщина III», й безпосередньо ними передані жертвам аварії.

Милосердя Петра Кравчука до тих, хто постраждав від аварії на ЧАЕС, не обмежується співчуттям. Гонорар за свою книгу «Українці в канадській літературі», що нещодавно видана товариством «Україна» у видавництві «Дніпро», та ще тисячу карбованців публіцист передав Комісії Верховної Ради УРСР з питань чорнобильської катастрофи.

Прес-служба товариства «Україна».

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Відповідальний секретар Віталій Суддя.

Черговий редактор — Людмила Коханець

Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.

Випусковий — Олексій Бондаренко.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти — Тетяна Мухіна, Наталія Позняк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.150.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03160291.